

Nærings- og handelsdepartementet

Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

18. mars 2004

Høringsvar i forbindelse med EU-kommisjonens forslag til rammedirektiv om tjenester

UHO viser til departementets høringsbrev av 5. februar 2004 om Europakommisjonens forslag til rammedirektiv for tjenester og høringsmøte i samme sak 8. mars 2004.

UHO går sterkt i mot at opprinnelseslandsprinsippet legges til grunn for handel med tjenester i EØS hvis ikke dette kombineres med klare kvalitetsstandarder på det enkelte tjenesteområde.

UHO er i utgangspunktet positiv til at det etableres regler for tjenesteområdet. Tjenester utgjør en stadig stigende del av den grenseoverskridende handelen innen EØS-området. Slike regler må etter UHOs syn sikre høy kvalitet på tjenestene. Det er videre viktig at rettferdig og effektiv konkurranse ikke går på bekostning av arbeidstakers rettigheter. UHO kan ikke se at Europakommisjonens forslag har dette som siktemål. Forslaget føyer seg inn i rekken av forslag fra Europakommisjonen de siste årene som med rette har blitt kritisert fra europeiske fagbevegelse for å neglisjere den sosiale dimensjon i EU-samarbeidet.

UHO mener at direktivforslaget reiser flere spørsmål enn det gir svar.

Det kan se ut som om forslaget til rammedirektiv vil begrense rommet for et eventuelt direktiv om tjenester i allmennhetens interesser (offentlige tjenester). UHO ber Næringsdepartementet bringe klarhet i dette viktige spørsmålet. UHO viser til at EU-parlamentet nylig sa at tjenester i allmennhetens interesser må lovreguleres, uten direkte å be kommisjonen om å lage et direktivforslag. Et flertall i parlamentet uttalte videre at man ikke ønsket å liberalisere sektorer som utdanning, helse, trygdetjenester, sosiale boliger og vann og avløp. Slike tjenester i allmennhetens interesse skulle skjermes fra EUs konkurranseregler. UHO ber om at de norske innspillene i forbindelse med rammedirektivet for tjenester legger vekt på disse uttalelsene fra EU-parlamentet.

Det kan se ut som om direktivforslaget legger føringer på direktivet om utsendte arbeidstakere. Rammedirektivet må etter UHOs mening ikke overstyre dette direktivet som bl.a. gir grunnlaget for lov om allmenngjøring av tariffavtaler. Regler om utsendte arbeidstakere bør være samlet i direktivet om utsendte arbeidstakere.

Vi er også kritisk til kommisjonens hastverk i denne saken. Europakommisjonen har lagt opp til en mindre åpen og inkluderende prosess enn i tilsvarende saker tidligere.

Da EU gjennomførte hovedtyngden av felleskapsreguleringen på vareområdet bidro nye krav til felles standarder på en rekke områder til å heve de gjennomsnittlige kvalitetskravene i EØS-området. Grovt sett bidro denne prosessen til å tvinge standardene i de søreuropeiske landene opp til nordeuropeisk nivå. Dette var betingelsen for kontantoverføringene fra nord til sør i EU-systemet. Samtidig innførte EU omfattende minstestandarder på arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet som bidro til å løfte de gjennomsnittlige kravene på disse områdene i EU.

Tankegangen bak forslaget til tjenstedirektiv synes å ha et annet utgangspunkt som lett vil kunne føre til lavere kvalitet, press på nasjonale standarder og arbeidstakerrettigheter. Forslaget legger det såkalte opprinnelseslandsprinsippet (artikkel 16) til grunn. Brukt på tjenester innebærer dette prinsippet at det er reglene knyttet til tjenesten i det land som tilbyr tjenesten som skal legges til grunn. Det gjelder både tjenestens kvalitet og innhold, markedsføring, kontrakter og tjenesteyterens ansvar.

UHO viser til at opprinnelseslandsprinsippet ikke legges til grunn for reguleringen av tjenestehandelen i WTO. Her brukes prinsippene om bestevilkår og nasjonal behandling. Det innebærer at de handelsbetingelser som gis ett medlemsland også skal tilstås alle andre og at betingelser som gis importerte varer og tjenester ikke skal være mindre gunstige enn hva som gis tilsvarende innenlandske varer og tjenester. Med andre ord at mottakerlandets regler kan legges til grunn.

Med store forskjeller i standarder på disse områdene EØS-landene i mellom åpner dette for en reduksjon i de gjennomsnittlige kravene til kvalitet osv. så sant ikke rammedirektivet følges opp av en omfattende felleskapsregulering av standarder på det enkelte tjenesteområdet eller av muligheten til å ha høyere nasjonale standarder. Vi kan ikke se at kommisjonen legger opp til det.

UHO kan ikke støtte et rammedirektiv for tjenester som ikke følges opp av klare standarder på det enkelte tjenesteområde som sikrer tjenestens kvalitet og innhold, som sikrer krav til markedsføring og kontrakter og regulerer tjenesteyterens ansvar. Et ikke-standardisert opprinnelseslandsprinsipp er konkurranse uten sosialt ansvar. Alternativet er unntaksbestemmelser (artiklene 17-19) som åpner for høyere nasjonale standarder, kvalitetskrav, autorisasjonsordninger osv. Det er meget vanskelig å vurdere i praksis hvilke konkrete virkninger direktivets foreslåtte unntaksbestemmelser vil kunne få på det enkelte tjenesteområdet. Hvilke konsekvenser det vil få for utøvelsen av spesielle yrker med krav til en bestemt utdanning og bestemte kvalifikasjoner eller hvor det stilles krav til autorisasjon mv. Dette ble også trukket fram av representanter for Næringsdepartementet i høringsmøtet 8. mars.

UHO ber Næringsdepartementet i samarbeid med andre fagdepartement å gå igjennom direktivforslaget med sikte på å lage en samlet oversikt over hvordan dette eventuelt kan komme i konflikt med vårt nåværende regelverk på de enkelte områder og for de enkelte

yrkesgrupper. Spesielt er UHO opptatt av virkningene for lærere, førskolelærere, sykepleiere, fysioterapeuter og ergoterapeuter. På bakgrunn av regjeringens tidligere uttalelser i forbindelse med den forestående EU-utvidelsen om at det skal bli lettere å få godkjent en del yrkeskvalifikasjoner fra de nye EU-landene, og at spesielt helsesektoren vil dra nytte av dette, ber vi departementet også vurdere forslaget til tjenstedirektiv opp mot de lempninger i norsk regelverk som regjeringen vil foreslå. I parentes bemerket har UHO ennå ikke fått noen tilbakemelding fra regjeringen på hva lempningene i norsk regelverk skal være, til tross for flere skriftlige henvendelser i saken.

UHO er kritisk til at direktivforslaget ikke har noen drøfting av språk som det største hinder for grenseoverskridende handel med mange tjenester. Særlig er dette viktig der tjenesten i seg selv i stor grad innebærer en direkte kommunikasjon mellom leverandør og mottaker av tjenesten. Dette viser at reguleringen av tjenestemarkedet må behandles kvalitativt annerledes enn varemarkedet.

UHO er også meget skeptisk til at opprinnelseslandsprinsippet som hovedregel skal legges til grunn når det gjelder ansvaret for veiledning av tjenestetilbydere når disse leverer tjenester i andre EØS-land. Det virker lite gjennomtenkt hvilke effekter dette vil få for den veiledning, overvåkning og kontroll som foregår av nasjonale myndigheter på dette området i dag. Virkningene på sikkerhet og kvalitet kan bli betydelige, faren for sosial dumping vil øke og mulighetene for nasjonal overvåkning av delarbeidsmarkeder vil bli redusert.

UHO vil også peke på at direktivet indirekte kan åpne for dumping av kvalitet, sikkerhet og arbeidstakerrettigheter ved at en virksomhet i Norge etablerer virksomhet i et annet EØS-land som så formelt leverer tjenester i Norge med norske ansatte, men nå etter "oprinnelseslandets" regelverk.

UHO vil til slutt trekke fram spesifikke spørsmål knyttet til kontrollordninger ved autorisasjon av sykepleiere og annet helsepersonell. Vi ber næringsdepartementet spesielt undersøke hvordan forslaget til rammedirektiv for tjenester vil påvirke eksisterende nasjonalt regelverk på dette området og de krav som UHO her har stilt i forbindelse med EU-utvidelsen. Disse problemstillingene gjelder både der enkeltarbeidstakere fra de nye EU-landene søker jobb i Norge og der det er snakk om tjenesteleveranser og innleie.

Høy kvalitet og god sikkerhet er avgjørende for et godt helsetilbud. UHO krever at språkstest skal være bestått ved autorisasjon. Språk og kulturforståelse er en forutsetning for kommunikasjon mellom sykepleier og pasient og kollegaer i mellom. Å mestre språket er nødvendig for å ivareta kvaliteten og sikkerheten i pasientbehandlingen.

Inntil de nye EU-landenes sykepleierutdanning tilfredsstiller krav i rådsdirektivet i EØS-avtalen, må det stilles tilleggskrav for autorisasjon. UHO er kjent med at det i Sosial- og helsedirektoratet pågår et arbeid med å utarbeide en forskrift som konkretiserer innholdet i tilleggskravene.

Tilleggskravet innebærer at alle sykepleiere fra de nye EU-landene må gjennomføre eksisterende kurs i nasjonale sykepleiefag som blant annet inneholder:

- Norsk helselovgivning.
- Farmakologi, inkludert legemiddelregning.
- Samfunnsfag med fokus på norsk helsetjeneste og på sykepleietjenesten spesielt.

Søkere fra de 10 nye landene som ikke har en jevn god utdanning med dagens norske utdanning må kompensere manglene med teoretiske studier og/eller veiledede praksisstudier. UHO mener at slike tilleggsutdanninger og suppleringsstudier må knyttes til høyskoler der en har avdeling for sykepleierutdanning. Tilsvarende må også gjelde for annet helsepersonell, for eksempel fysioterapeuter.

UHO krever kontroll av søkeres kunnskaper, (jfr. Forbedringsutvalget, Sosial- og helsedirektoratet 2003) med blant annet fagprøve der søkerens faglige kunnskaper testes.

Deretter mener UHO at det må stilles krav om at prøvetid må avtales i det enkelte tilfelle. Arbeidsgiver må bruke den seks måneders prøvetiden mer aktivt enn i dag. Det må gis veiledet praksis; for eksempel 3 måneder i sykehus og 3 måneder i kommunehelsetjenesten. For å kvalitetssikre søkerens faglige ferdigheter og egnethet for yrket gjennomføres evaluerings- og vurderingssamtaler ved start, underveis og til slutt i prøvetiden. Prøvetiden må gi søkerne en bedre kultur- og språkforståelse, samt øke ferdighetene i kommunikasjon med pasienter, pårørende og andre ansatte i helsevesenet.

Dersom en søker ikke har grunnutdanning som sykepleier fra hjemlandet, men kun en spesialutdanning, har vedkommende ikke rettskrav på autorisasjon eller lisens i Norge. Etter UHO sin mening skal det ikke gis lisens til for eksempel operasjonssykepleiere uten grunnutdanning i sykepleie.

Når det gjelder innleie av helsepersonell krever UHO at tilsvarende kvalitetskrav som de som er nevnt over, bl.a. språktest, sikres i leieavtale.

Vennlig hilsen

UHO

Anders Folkestad
Leder

Erik Orskaug
Sjeføkonom